

Ionica Smeets

wetenschapsjournalist, Leiden
i@ionica.nl

Het keerpunt van Rob Schrauwen

Ergens anders werken ook aardige mensen

Rob Schrauwen (1964) heeft nooit een lijn uitgestippeld in zijn carrière. Hij begon aan wiskunde omdat hem dat een leuke studie leek. Na zijn promotie in de topologie bleef hij hangen aan de universiteit, tot iemand hem er op wees dat er ergens anders óók aardige mensen werken. Schrauwen belandde bij Elsevier en is daar inmiddels directeur van de afdeling Content Standards and Processes. Daar heeft hij het nog steeds erg naar zijn zin, ondanks de vooroordelen van veel wiskundigen over Elsevier.

Rob Schrauwen studeerde wiskunde in Utrecht, in de buurt van zijn ouderlijk huis. "Mijn studiekeuze was meer gebaseerd op onwetendheid dan dat ik echt wist wat wiskunde was. Op school was ik er goed in en ik vond het vooral leuk. Wiskundeleraar leek me misschien wel een aardig beroep. Als student besepte ik al snel dat leraar zijn niet zo rooskleurig is en ik liet dat plan snel

varen. Het was sowieso een enorme schok toen ik ging studeren. Eerst was ik de beste leerling van de klas, nu was ik niet meer dan middelmatig; andere studenten waren verschrikkelijk veel beter."

Beviel de studie wel?

"Het eerste jaar was aanpoten. Ik was gewend om altijd hoge cijfers te halen en dat

lukte hier niet vanzelf. Maar alles was heel prettig: de sfeer, de docenten en de medestudenten. Ik had alleen geen idee wat ik nou met die wiskunde moest. Dat kwam pas in het tweede jaar bij algemene topologie. Bij het tentamen viel alles op zijn plaats, alle sommen waren ineens zo simpel. Ik dacht dat het tentamen te makkelijk was, maar anderen bleken het helemaal niet zo eenvoudig te vinden, ik had een onderwerp gevonden dat mij goed lag. Ik koos nog een aantal vervolgvakken aan de Vrije Universiteit. Toen werd duidelijk dat het vak mij toch iets te esoterisch was. Dan zat je vraagstukken te bewijzen onder de aanname dat de continuümhypothese niet waar was. Aardig, maar het leek me niet iets om je leven mee te vullen."

Was het dan wel zo vanzelfsprekend om te promoveren?

"Helemaal niet. Het was onduidelijk wat ik zou doen na mijn afstuderen en ik moest ook solliciteren. Ik reageerde op een advertentie waarin Elsevier een bureauredacteur zocht. Dat leek me leuk, al wist ik niet wat het precies was. Ik kan me niet meer herinneren waarom dat toen niets geworden is.

In elk geval kreeg ik wel een aanstelling als assistent in opleiding bij Dirk Siersma in Utrecht. Daar ging ik verder met singulariteitentheorie en de topologie daarvan. Ik had plezier in mijn onderzoek, al wist ik dat ik niet medeed aan de frontlinie. Dat vond ik niet erg, achter dat front was het onderzoek breder, alleen was het wel moeilijk om daarmee een vaste aanstelling te krijgen.

Rob Schrauwen

Ik vroeg me wel eens af hoe het in de toekomst verder moest. Een keer zat ik bij Jozef Steenbrink in zijn tuinhuis en we praatten over iets waarvan ik geen flauw idee had hoe je dat zou kunnen bewijzen. Toen zei Steenbrink: ‘Dat beschouwen we nu even als waar, want het het is misschien twee dagen werk om het te bewijzen’, en dat was dan ook zo. Ik snapte niet hoe hij zoiets kon zeggen, pas nu snap ik zijn gedachtegang. In mijn huidige werk moeten we vaak schatten hoeveel werk iets is. Destijds zag Steenbrink de stappen ook al voor zich.”

Wat ging je na je promotie doen?

“Lesgeven op de universiteit deed ik graag en na mijn promotie kreeg ik een kleine aanstelling om onderwijs te geven. Achteraf ben ik misschien te lang blijven hangen op dezelfde plek. Het keerpunt kwam toen systeembeheerder André de Meijer tegen me zei: ‘Rob, ergens anders werken ook aardige mensen.’ Dat was een eyeopener. Toen bedacht ik dat ik maar eens verder moest kijken.

Ik belandde alsnog bij Elsevier. Er was daar net een golf van uitbreidingen en ik zat nog in het systeem. Financieel ging ik een stapje achteruit, ik verdiende aan de universiteit meer. Maar ik had wel de zekerheid van een vaste baan.”

Hoe beviel de overgang naar het bedrijfsleven?

Lachend: “Het was helemaal waar dat er hier ook aardige mensen waren. Ik startte als bureauredacteur voor het tijdschrift *Asymptotic Analysis* en later bijvoorbeeld ook voor *Theoretical Computer Science*. De meeste artikelen kwamen getypt binnen en moesten in de stijl van het tijdschrift worden gegoten. Je moet bedenken dat dit in 1991 was, bijna niemand gebruikte al LaTeX. En als auteurs dat wel deden, dan kon Elsevier er nog niets mee. Mijn taak was om een geaccepteerd artikel zo te annoteren dat de zetter ermee aan de slag kon.”

Was dat werk niet een enorme anticlimax na je promotie?

“Dat is wat iedereen denkt. Maar ik heb dat nooit gehad. Ik was helemaal op mijn plaats. Het ging om gigantische volumes en alles moest op tijd komen. Je had te maken met tientallen editors, sommigen waren niet vooruit te branden. Ik vond het een uitdaging om dat allemaal efficiënt te regelen. [IS: Na afloop zocht ik even op hoeveel pagina’s *Theoretical Computer Science* bijvoorbeeld

in 1993 had, dat zijn er ongeveer 5500, dus meer dan honderd pagina’s per week.]

Mijn oude vrienden verbazen zich er wel eens over dat ik het hier zo naar mijn zin heb. Op verjaardagen krijg ik wel te horen hoe duur Elsevier is. Maar om mij heen werken allemaal mensen zoals ik, gepromoveerde wiskundigen en natuurkundigen. Dat weten mensen helemaal niet. Er komt nooit een wetenschapper bij ons op kantoor. Het is jammer dat het twee geheel gescheiden werelden zijn. Want als je hier eenmaal binnen bent, dan blijken er hier allemaal vreselijk aardige mensen te werken die echt iets toevoegen. Als een redacteur zijn werk goed doet, dan hoor je dat als auteur niet te merken. Een heleboel dingen die we doen zijn niet zo zichtbaar, maar Elsevier moet een enorm productieproces in goede banen leiden. Er komen tweeduizend artikelen per dag binnen. Het doet wel een beetje pijn dat juist wiskundigen de felste boycotters van Elsevier zijn. Zeker omdat een deel van de verwijten helemaal niet op feiten is gebaseerd.”

Wat is het grootste misverstand dat wiskundigen hebben over Elsevier?

“Dat wij helemaal niets van LaTeX begrijpen. Maar ik heb hier duizenden artikelen in LaTeX van anderen geredigeerd. Een hoop is zo verschrikkelijk slecht. Als je eens wist hoeveel auteurs een kopje maken door er vet omheen te zetten. Soms draait de code niet eens, dan gebruikt iemand een of ander package dat hij in 1992 van een voorganger kreeg. Wij moeten dat allemaal maar oplossen.”

Inmiddels ben je al lang geen bureauredacteur meer, wat doe je op je huidige afdeling Content Standards and Processes?

“Onze afdeling bedenkt de datastandaarden en de processen om alle informatie te behandelen. We horen bij een wereldwijde divisie van 1500 mensen en die werken allemaal op een manier die ik met mijn afdeling bedacht heb. Zelf geef ik veel presentaties, je moet af toe voor die mensen verschijnen en uitleggen waarom dingen zijn zoals ze zijn.

We kijken steeds wat we kunnen doen met de inhoud van de artikelen. Op een gegeven moment wilden auteurs bijvoorbeeld in de online-versie van hun artikel liever een Google-map waarop de gebruiker kan inzoomen dan een gewone kaart. Dan zorgen wij dat dat kan. Daarvoor moet er van alles veranderd worden vanaf het moment

dat de auteur het artikel indient, tot het online staat.

Voor scheikundigen verzamelen we bijvoorbeeld feiten over moleculen, zoals kookpunten en talloze andere eigenschappen. Al die informatie halen we uit de tekst van artikelen en zetten we bij elkaar in één grote database. Bij andere vakgebieden gaat dat veel sneller dan bij wiskunde. Soms ben ik bang dat het ook komt doordat wiskundigen LaTeX gebruiken. Dat is een remmende voorsprong. Doordat je met LaTeX zo vreselijk goed kunt typesetten, is wiskunde veel meer op de vorm gaan letten dan op de inhoud.”

Wat heb je bij Elsevier geleerd dat je op de universiteit niet wist?

“Dat ontdekte ik pas toen ik bij de publicatiecommissie van het Koninklijk Wiskundig Genootschap kwam. Ik zat daar met allemaal wiskundigen die ik uit mijn studietijd kende en waar ik enorm naar opkeek. Maar toen zag ik voor het eerst in dat ik best wel wat geleerd had de afgelopen jaren. Ik heb nooit een officiële cursus management gehad, maar sommige dingen waren voor mij zo vanzelfsprekend geworden. Er waren bizarre discussies in de commissie. Dan kwam er via-via commentaar van een heel gerespecteerd wiskundige. Dan vroeg ik wat hij daarover te vertellen had, die man zat helemaal niet in de commissie. De wiskundigen reageerden dan heel verbaasd: ‘Daar zeg je zo wat, Rob. Met hem hebben we eigenlijk helemaal niets mee te maken. Dus we kunnen dit gewoon zelf beslissen.’”

Kunnen wiskundigen dan wel besturen?

“O jawel hoor, maar eigenlijk denk ik dat voor een universiteits- of faculteitsbestuur juist mensen zoals ik het meest geschikt zijn. Je moet iemand hebben die wel uit de wetenschap komt, maar ook een paar jaar ergens anders heeft gezeten. Wiskundigen die te lang aan de universiteit hebben gehangen, weten vaak niet hoe ze iets efficiënt moeten managen. Maar je kunt ook weer niet een manager van een fietsenfabriek op de universiteit zetten.”

Heb je daar zelf ambitie toe?

“Op dit moment niet, ik heb het hier nog prima naar mijn zin.”

Heeft u een goede suggestie voor een (Nederlandse) wiskundige met een bijzonder keerpunt in zijn of haar carrière? Stuur dan een e-mail naar i@ionica.nl.